

sumque ex Ægypto anni dv. Ab egressu usque ad Solomonem primumque templi ædificium anni ccccxxx. A primo templi ædificio ad secundum anni dxi. Exin ad Christi natalia anni dxviii: quorum summa in annos mmmmlcxxxviii consurgit. Rursus a Christi natalibus ad divum Gregorium anni sunt cccxii; hinc autem ad æram Armeniorum anni ccxli.

22. Atque ego quidem, o sanctitate prædite domine mi Gregori, vehementi vestra flagitatione compulsus exiguum ingenium meum rudemque manum huic construendo operi admovi; conatusque sum brevi hujus corporeæ vite intervallo pulcherrimam divi Eusebii chronographiam evolvere, quam, ut ita dicam,

exscripsi. Hævera ut exorientis solis radii tenebrosis locis lucem aspergunt, sic omnino divinus hinc thesaurus obscuras hominum mentes ad transitorium hoc tempus cognoscendum exsuscitat. Jam qui presentis vite doctrinis apprimè se imbuat, is supernæ quoque sapientiæ cognitionem adipiscitur, quæ ineffabilis herede atque immensa est, atque, ut beatus ille et solers ac benemerentissimus Evagrius docet, ad Dei cultum deducit.

Nunc age a primo anno natalium Christi ordiari, quam præcipuam æram constituam, curiosaque admodum opera Romanorum, Hebræorum, Persarum, gentisque nostræ reges adscribam.

SAMUELIS ANIENSIS SUMMARIUM TEMPORUM PARS ALTERA.

	OLYMPIADES	CHRISTI ANNUS PRIMUS	ROMANORUM ANNUS AUGUSTUS	JUDÆORUM ANNUS HERODES	PERSARUM ANNUS ARSAVIRUS	ARMENIORUM ANNUS ABGARUS
	Jesus Christus nascitur Bethlehemi.	195	1	42	32	21
Secundus Pythagoriscus philosophus cognoscitur.		3	44	34	23	4
Herodes DOMINI NOSTRI natalitate cogniti pueros occidit.	196	5	46	36	25	6
Augustus tetrarchas facit, Herodem, Antipatrum, Lysimachum et Philippum fratres Archelai.	197	6	47	37	26	7
ARCHELAUS, annis ix.						
		7	48	1	27	8
		8	49	2	28	9
		9	50	3	29	10
		10	51	4	30	11
		11	52	5	31	12
		12	53	6	32	13
		13	54	7	33	14
	198	14	55	8	34	15
		15	56	9	35	16

Quirinus Roma profectus in Judæam descriptionem orbis facit.
Abgarus Pheroram Herodis fratrem occidit.
Judas Galilæus seditionem Judæorum concitat.
Herodes magnis doloribus cruciatus perit.

Athenodorus Tarsensis physicus agnoscebat.

Solis defectus, et Augusti obitus.

OLYMP.	CHRISTI	ROM.	JUD.	PERS.	ARM.
	Tiberius	Herodes	Arsavir	Abgarus	
TIBERIUS, annis xxiii.					
HERODES, annis xxiv.					
	16	1	1	36	17
	17	2	2	37	18
199	18	3	3	38	19
	19	4	4	39	20
	20	5	5	40	21
	21	6	6	41	22
200	22	7	7	42	23
	23	8	8	43	24
	24	9	9	44	25
	25	10	10	45	26
201	26	11	11	46	27
ARTAXES, annis xxxiv.					
	27	12	12	1	28
Pilatus a Tiberio ad regendam Judæam mittitur.	28	13	13	2	29
	29	14	14	3	30
202	30	15	15	4	31

Abgarus Edessam urbem condit.
Terra motu tredecim urbes in Bithynia subversæ.

Philippus tetrarcha Cæsarem condit Philippæamque nominat.

Abgari profectio ad Parthos ob pacem inter duos fratres firmamdam.

Johannes Zacharie filius locis desertis circa fluvium Jordanem prædicabat, cunctisque palam nuntiabat adesse inter eos UNCTUM DEI. Quin ipse Jesus unctus Dei tunc vivificæ et evangelicæ doctrinæ suæ faciebat initium, rebusque gestis ac verbis divinæ potestatis virtutem spectantium oculis exhibebat.

Colliguntur autem usque ad hunc quintam decimum Tiberii Cæsaris annum, a templo quidem denuo excitato anni dxlviii; a Solomone primoque templi ædificio anni mlxv; a Mose egressuque ex Ægypto anni mxxi; ab Abrahamo Ninoque et Samiramide anni mxxlv; a diluvio anni mccccxxxvi; ab Adamo denique anni mmmmlcxxxviii.

JESUS UNCTUS DEI DOMINUS NOSTER vivificam doctrinam cunctis prædicabat, atque ea quæ nominatim scripta sunt prodigia patrabat.

	31	16	16	5	32
	32	17	17	6	33
	33	18	18	7	34
203	34	19	19	8	35

JESUS UNCTUS DEI DOMINUS NOSTER discipulis suis regni cælorum mysterium aperiebat, eisdemque inperabat prædicationem apud ethnicos, ut hi nimirum ad omnium Deum converterentur.

JESUS UNCTUS DEI DOMINUS NOSTER juxta prophetias de eo scriptas accessit ad passionem anno Tiberii imperantis decimo nono. Sane eodem hoc tempore in aliis quoque Græcorum monumentis sic ad verbum narratum comperimus: « Solem nempe defecisse, Bithyniam terræ motu concussam, Nicææque potiore partem solo æquatam. » Atque hæc adamussim iis consonant que in Vivifici nostri passione acciderunt. Phlegon etiam, qui olympiades jam inde ab ærum primordiis persecutus est, tertio decimo libro disertè ita scribit: « Quarto nimirum anno ducentesimas tertie olympiadis magnum solis fuisse defectum, qualem nemo ante animadverterat: septimaque diei hora tantam noctem ingruisse, ut sidera cælo micarent: ingenti terræ motu Bithyniam agitatam, majoremque Nicææ partem dejectam. » Hæc tradit laudatus vir. Atque hoc sane magnum indicium est ejus anni quo Vivificus noster cruciatus est, quia nimirum et Joannes testimonio suo in Evangelio confirmat, post quintum decimum Tiberii annum trietericam prædicationem Christi fuisse. Haud procul eo tempore narrat etiam Josephus, per dies Pentecostes stridorem quosdam motumque primo circa sacerdotes esse excitatum, mox subitam vocem e penetralibus templi in hæc verba erupisse: « Digrediamur hinc, digrediamur. » Idem insuper scribit Josephus, Pilatum præsidem sub id tempus noctu imaginem Cæsaris in templo contra vetitum colloandam curasse: quæ res magni tumultus seditionisque Judæorum causa fuit. Hinc autem summorum vis malorum Judæam gentem corripuit.

	OLYMP.	CHRISTI	ROM.	JUD.	PERS.	ARM.	
			Tiberius	Herodes	Artaxes	Abgarus	
Hierosolymitanae Ecclesiae primus manuum impositione ab Apostolis recepit episcopatum Jacobus frater Domini.		35	20	30	9	36	Philo Alexandrinus vir ingeniosus et doctus agnoscebatur.
		36	21	21	10	37	
		37	22	22	11	38	

Post Abgari obitum qui in sacramentum nostrum concesserat, bifariam divisum est regnum ejus. Filius nimirum ejus Ananus regnat Edesse. Sanatruces autem sororis ejusdem filius in Armenia *major*: qui quidem predicanti Thaddaeo credidit; mox fide abiecta, Apostolum filiamque Sanductam interemit.

SANATRUCE, annis xxx.

Addens Edesse praesul martyrio afficitur ab Abgari jam extincti filio.	204	38	23	23	12	1	
							CAIUS, annis iv.
Petrus Apostolus primum Antiochenam Ecclesiam stabilii: mox Romam profectus, praedicat ibidem, antistitemque se gerit annis xx.	203	39	1	24	13	2	
							AGRIPPA, annis vii.
		40	2	1	14	3	
		41	3	2	15	4	
		42	4	3	16	5	

CLAUDIUS, annis xiv.

		43	1	4	17	6	Marcus evangelista, Petri interpres, Alexandriam veniens Christum ibi praedicabat an. xlii.
		44	2	5	18	7	Primus post Petrum Antiochiaepiscopus E-vodius.
	206	45	3	6	19	8	
		46	4	7	20	9	

AGRIPPA filius Agrippae, annis xxvi.

Romae censu habito comperta sunt hominum lxx centena et xli millia.	207	47	5	1	21	10	Bartholomaeus Apostolus martyrium consummat in Armenia oppido Aerebono.
		48	6	2	22	11	
		49	7	3	23	12	
		50	8	4	24	13	
		51	9	5	25	14	

Egyptius circa quem tribunus Paulum seiscitabatur.	208	52	10	6	26	15	Sanatruces Nisibin magnificentiore opere excitavit, suamque statuam media in urbe collocavit nummum manu tenentem.
		53	11	7	27	16	
		54	12	8	28	17	
		55	13	9	29	18	
		56	14	10	30	19	

NERO, annis xiv.

	209	57	1	11	31	20	
		58	2	12	32	21	
		59	3	13	33	22	
		60	4	14	34	23	

DARIUS, annis xxx.

Alexandriae post Marcum episcopus Ananias annis xxvi.	210	61	3	15	1	24	Lerubnas rhetor qui rerum ab Abgario et Sanatruce gestarum commentarios confecit.
Jacobo Domini fratre a Judaeis lapidibus casso sedem episcopalem ejus obtinet Simaron, qui et Simon.	211	62	6	16	2	25	
		63	7	17	3	26	
		64	8	18	4	27	
		65	9	19	5	28	
		66	10	20	6	29	
		67	11	21	7	30	

ERVANDUS, annis xx.

		68	12	22	8	1	
--	--	----	----	----	---	---	--

	OLYMP.	CHRISTI	ROM.	JUD.	PERS.	ARM.	
			Nero	Agrippa	Darius	Ervandus	
		69	13	23	9	2	Petrus et Paulus Romae a Nerone martyrio afficiuntur. Post Petrum autem primus Romae episcopus Linus annis xiv.
	212	70	14	24	10	3	Antiochiaepiscopus secundus Egnalius.
							VESPASIANUS, annis x.
		71	1	25	11	4	
		72	2	26	12	5	

Tandem supremo templi exterminio Titus Judaeos obsedit, Hierosolyma a fundamentis evertit, atque hominum sex myriades caede corruptit. Imo, ut tradit Josephus, fame et gladio centum ac viginti myriades consumptae sunt, abducae autem in captivitatem quadraginta et duodecim myriades.

Summa vero temporis usque ad alterum Vespasiani annum, quo Judaei supremo excidio deleti sunt: a Viviani quidem praedicatione anni xlii; ab obsidione sub Antiocho anni cxxxviii; a secundo templi edificio anni lxx; a primo denique edificio anni mclii.

	OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.	
			Vespa-	Darius	Ervan-	
			sianus		dus	
		73	3	13	6	
	213	74	4	14	7	
		75	5	15	8	
		76	6	16	9	
		77	7	17	10	
	214	78	8	18	11	
		79	9	19	12	
		80	10	20	13	

TITUS, annis ii.

		81	1	21	14	
Romae secundus episcopus Anacletus annis vii.	215	82	2	22	15	

DOMITIANUS, an. xvi.

Alexandriae secundus episcopus Abilius annis xiii.	216	83	1	23	16	
		84	2	24	17	
		85	3	25	18	Ervandus atque Ervazius inter necivo bello ab Artaxe appetuntur.
		86	4	26	19	
		87	5	27	20	

ARTAXES, annis xli.

		88	6	28	1	
Romae tertius episcopus Clemens annis ix.	217	89	7	29	2	
		90	8	30	3	

ARSACES, annis xvii.

		91	9	1	4	
		92	10	2	5	Artaxes condidit Artaxata ad locum cui nomen Collis, ubi Araxis et Mezamori confluentia est: illic autem cincta urbis Ervandae ornamenta transtulit.
		93	11	3	6	Armenii Persaeque concordii sententia tributum pendere Romanis decretaunt.
	218	94	12	4	7	
		95	13	5	8	
		96	14	6	9	
		97	15	7	10	
Joannes in Patnum insulam pellitur; ubi vidit Apocalypsin.	219	98	16	8	11	
Alexandriae tertius episcopus Cerdon annis xi.						

NERVA, anno i.

		99	1	9	12	
Romae quartus episcopus, ejus nomen desideratur in scripto.						

OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.
		Trajanus Arsaces Artaxes		
		TRAJANUS, annis xix.		
	220	100	1	13
		101	2	14
		102	3	15
		103	4	16
		104	5	17
		105	6	18
	221	106	7	19
		107	8	20
		ARTAXES, annis xx.		
		108	9	21
		109	10	22
	222	110	11	23
		111	12	24
		112	13	25
		113	14	26
	223	114	15	27
		115	16	28
		116	17	29
		117	18	30
	224	118	19	31
		ADRIANUS, annis xxi.		
		119	1	32
		120	2	33
	225	121	3	34
		122	4	35
		123	5	36
		124	6	37
		125	7	38
	226	126	8	39
		127	9	40
		PEROZES, annis xxxiv.		
		128	10	41
		ARTAVAZDES Artaxis filius, an. ii.		
	227	129	11	42
		130	12	43
		TIRANES Artaxis filius, annis xxi.		
		131	13	44
		132	14	45
	228	133	15	46
		134	16	47
		135	17	48
		136	18	49
		137	19	50
	229	138	20	51
		139	21	52

OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.
		Titus Antoninus Perozes Tiranes		
		TITUS ANTONINUS, cognomento PIUS, cum filiis suis AURELIO et LUCIO, annis xxii.		
		140	1	13
		141	2	14
	230	142	3	15
		143	4	16
		144	5	17
		145	6	18
	231	146	7	19
		147	8	20
		148	9	21
		149	10	22
	232	150	11	23
		151	12	24
		TIGRANES ARTAXIS filius, an. XLIII.		
		152	13	25
		153	14	26
	233	154	15	27
		155	16	28
		156	17	29
		157	18	30
	234	158	19	31
		159	20	32
		160	21	33
		161	22	34
		VALARSES, annis LI.		
	235	162	23	41
		MARCUS AURELIUS ANTONINUS idemque VERUS, et LUCIUS AURELIUS COMMODUS, annis xix.		
		163	1	42
		164	2	43
		165	3	44
		166	4	45
	236	167	5	46
		168	6	47
		169	7	48
	237	170	8	49
		171	9	50
		172	10	51
		173	11	52
		174	12	53
	238	175	13	54
		176	14	55
		177	15	56
	239	178	16	57
		179	17	58
		180	18	59
		181	19	60
		COMMODUS, annis xiii.		
	240	182	1	21
		183	2	22

	OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.	
			Com- modus	Valarses	Tigra- nes	
			3	23	33	
			4	24	34	
Hierosolymorum episcopus xxvi Maximus, xxvii Antoninus, xxviii Valens, xxix Dolichianus, xxx Narcissus, xxxi Dius, xxxii Germanio, xxxiii demio idem Narcissus. Horum tempora non admodum explorata sunt: latet enim quandiu quisque pontificatu functus sit.	244		5	25	35	Hoc tempore disceptatio fuit de paschali die, uti narrat Eusebius.
			6	26	36	
			7	27	37	Romæ tertius decimus episcopus Victor annis xiii.
			8	28	38	
			9	29	39	
			10	30	40	
			11	31	41	Antiochiæ episcopus octavus Serapion.
			12	32	42	
Alexandriæ undecimus episcopus Demetrius annis xliv.	243	194	13	33	43	
ELIUS PERTINAX, anno 1.						
VALARSES, annis xx.						
			1	34	1	
SEVERUS, annis xviii.						
Clemens presbyter Alexandrinus et Pantenus nostri dogmatis philosophus cognoscabantur.	244		1	35	2	Valarses condidit Valarsavanam in Basena provincia. Idem mœnibus oppidum Vardgheses circumxit ad Chasali fluminis ripam, atque hanc novam urbem appellavit Valarspatam.
			2	36	3	
			3	37	4	
Cæsares episcopi Polycrates et Bachylas.			4	38	5	Vardgheses circumxit ad Chasali fluminis ripam, atque hanc novam urbem appellavit Valarspatam.
			5	39	6	
Romæ quartus decimus episcopus Zephyrinus annis xii.	245		6	40	7	
			7	41	8	
			8	42	9	
			9	43	10	Leonides Origenis pater martyrium fecit.
			10	44	11	
			11	45	12	
			12	46	13	
			13	47	14	
			14	48	15	
			15	49	16	
			16	50	17	
			17	51	18	
ARTABANUS, annis xxxi.						
			18	1	19	
ANTONINUS Severi filius cognomento CARACALLUS, annis vii.						
			1	2	20	Antiochiæ nonus episcopus Asclepiades.
Romæ quintus decimus episcopus Callistus annis ix.	248	214				
CHOSROES, annis xlviii.						
			2	3	1	Collectis Armeniorum copiis, magnoque monte superato necem Valarsis parentis sui ulciscitur Chosroes hostibus profligatis, ibidemque monumento constructo.
			3	4	2	
			4	5	3	
MACRINUS, anno 1.						
			5	6	4	
			6	7	5	
			7	8	6	
			8	9	7	
Antiochiæ decimus episcopus Philippus.	249	221				

	OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.	
			Antoninus	Artabanus	Chosroes	
ANTONINUS alter, annis iv.						
			1	10	8	Urrhæ rex Abgarus.
			2	11	9	
Romæ decimus sextus episcopus Urbanus.	250	232				
			3	12	10	
			4	13	11	
ALEXANDER Mammææ filius, annis xii.						
			1	14	12	
			2	15	13	
			3	16	14	
			4	17	15	
			5	18	16	
			6	19	17	
			7	20	18	
			8	21	19	Origenes Alexandriæ degubat in lycæo.
Antiochiæ undecimus episcopus Zebennus.	251	226				
			9	22	20	
Romæ decimus septimus episcopus Pontianus.	253	234				
			10	23	21	
			11	24	22	
			12	25	23	
Alexandriæ duodecimus episcopus Idimus annis xvi.	254	237				
			13	26	24	
MAXIMINUS, annis iii.						
			1	27	25	
			2	28	26	
Romæ decimus octavus episcopus Antherus mense uno. Deinde decimus nonus Fabianus.	255	240				
			3	29	27	
GORDIANUS, annis vi.						
			1	30	28	
			2	31	29	
ARTASIREs Sasani filius annis xlvi. Hic interfecto Artabano Arsacidarum dominationem sustulit, quæ annis cccciv perseveraverat.						
			3	1	30	
			4	2	31	
			5	3	32	
			6	4	33	
PHILIPPUS, annis vii.						
			1	5	34	Millesimus annus Romæ conditæ aræque Romanorum fuit.
			2	6	35	Chosrois incursionem contra Sasanidas Persas ob necem Artabani consanguinei vindicandam, quo tempore Artasirem ad Indos usque pepulit.
			3	7	36	
			4	8	37	
			5	9	38	
			6	10	39	
Romæ vicesimus episcopus Cornelius annis iii.	257	250				
Alexandriæ decimus tertius episcopus Dionysius annis xvii.	258	254				
Romæ xxi episcopus Lucius mensibus vii. Deinde xii Stephanus annis ii.						
			7	11	40	
DECIUS, anno 1.						
			1	12	41	
Hierosolymorum episcopus xxxvii Melbanus.	259	249				
GALLUS et VOLUSIANUS, anno uno mensibusque novem.						
			1	13	42	
Romæ xxiii episcopus Xystus annis xi.	256	246				
Antiochiæ xii episcopus Babylas. Deinde xiii Fabianus.	257	247				
			2	14	43	

APPENDIX AD EUSEBII CHRONICON.

	OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.
			Valerianus et Galianus	Arta- sires	Cho- sroes
VALERIANUS et GALIANUS, annis xv.					
	259	258	1	45	44
Antiochiæ xv Paulus Sa- mosatenus, qui hæreseos convictus divino nutu pul- sus est.		259	2	46	45
		260	3	47	46
		261	4	48	47
	260	262	5	49	48
Novatianus schisma fecit. Antiochiæ xiv episcopus Demetrianus.					
Chosroes ab Anaco interfectus est. Regnum autem Armeniorum sine præside fuit, quod qui- dam inde usque a Valarsace annis cccxcviii manserat.					
ANARCHIA ARMENIORUM, an. xviii.					
		263	6	20	4
Romæ xxiv episcopus		264	7	21	2
Dionysius annis ix.		265	8	22	3
Alexandriæ xiv episcopus Maximus annis xix.	261	266	9	23	4
Hierosolymorum xxxvi Himerius.		267	10	24	5
		268	11	25	6
Samosatenus Armenis schisma renovavit. Illo au- tem dejecto, sextus deci- mus exstitit Dominus.	262	269	12	26	7
		270	13	27	8
		271	14	28	9
		272	15	29	10
CLAUDIUS, annis ii.					
		273	1	30	11
	263	274	2	31	12
AURELIANUS, an. vi.					
		275	1	32	13
Romæ xxvi episcopus <i>Eutyhianus</i> . Deinde xxvii Gaius.	264	276	2	33	14
		277	3	34	15
		278	4	35	16
		279	5	36	17
		280	6	37	18
PROBUS, annis vii.					
Alexandriæ xv episcopus Theonas annis xix.	265	281	1	38	19
Antiochiæ xvii Cyrillus.		282	2	39	20
		283	3	40	21
		284	4	41	22
		285	5	42	23
	266	286	6	43	24
		287	7	44	25
Tiridatis in Armeniorum interregno heroica factiora. Laodiceorum episcopus Anatolius.					
CARUS cum filiis suis CARINO et NUME- RIANO, annis ii.					
		288	1	45	26
		289	2	46	27
Vesana Manichæorum sexta in hominum consue- tudinem irrepsit.					

Dum Carus occumberet in Mesopotamia, Numerianus item perit in Thracia, necnon Carinus in prælio adversus Cornacum.

Magni Chosrois patris Tiridatis copiarum dux summus Cornacus, qui vitam ad annum clx prodixisse dicitur, visu, auditu, capillis, dentibus usque ad obitum integris, itemque viribus corporis juvenilibus. Hic Casarem Carum, qui cecidit in pugna cum filio, debellavit.

Hactenus sine dubitatione decurrimus, duobus certa auctoritate codicibus summorum quos ante appellavimus magistrorum. Exin ob ea, quæ nostro tractatui addenda supersunt, curis atque perplexitatibus æstuamus, propterea quod juniorum historicorum dissidium est, quorum alii plu-

ra, alii pauciora scripserunt, vel omnino siluerunt. Nos tamen sinceriorum vestigiis insistentes, persequamur pro viribus veritatem: atque primum Tiridatis annum cum altero Diocletiani anno de sententia Mosis Armeniorum historici componamus, non cum nono vel primo prout aliis quibusdam placuit. Jam Saporem Persam si annos lxxiii regnasse credas, ab interfecto Chosro exordium est, tum et anni xlvi contemporales Tiridati putandi sunt, ita ut annos quidem xxvii regnaverit cum Artasire patre superstiti, reliquos xlvi post hujus obitum: atque hac ratione canonem nostrum ad æram usque Armeniorum, Deo auspice, digeremus certiora e plurimis præoptantes.

	OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.
			Diocletia- nus	Sapor	Abar- chhu
DIOCLETIANUS, annis xx.					
	267	290	1		28
SAPOR, annis xlvi.					
TIRIDATES, annis lvi.					
		291	2	1	1
Mango Genensium sa- trapa ad Persam aufugit, inde vero ad Armenios: ex quo Mamiconia gens et præ- fectura apud nos nobilis.	268	292	3	2	2
		293	4	3	3
		294	5	4	4
		295	6	5	5
		296	7	6	6
		297	8	7	7
	269	298	9	8	8
		299	10	9	9
		300	11	10	10
		301	12	11	11
Romæ xxviii episcopus Marcellinus annis x.	270	302	13	12	12
Hierosolymorum xxxviii episcopus Zabdas, et xxxix episcopus Hermon.		303	14	13	13
		304	15	14	14
		305	16	15	15
Sanctus Gregorius cruce- liter exorciatus in puteum damnatorum conjectus est. Res præclare gestæ a Ti- ridate in Perside et Assyria antequam fidei discipulus fieret. Aschenia Aschadaris Ala- norum regis filia Tiridati in matrimonium collocata coronatur regina Armeno- arsacia.					

Decimo quinto regnantis Tiridatis anno religiosæ virginis duce sancta Rhipsimia fortiter martyrium fecerunt in urbe Valarsapata, multaque divinitus prodigia Tiridati regnoque Armeniorum oblata sunt. Sanctus autem Gregorius divina visitatione eductus putei carcere initium fecit lucide doctrinæ suæ predicandæ: tum et vulneratos sanitati restituit: quo tempore statio ei quoque sanctæ cathedralis fundandæ ostensa est a Deo necnon aliarum martyrum ædium.

Mox anni sequentis initio magnus ipse Tiridates baptizatus est cum Aschenia regina cumque sorore Chosroidochta, aliisque aule optimatibus, manu videlicet S. Gregorii qui cum episcopali potestate tunc Casarea reversus fuerat. Ex eo tempore regis edictis excitata plurima hominum millia per Armeniæ regiones ritu ethnico abjecto ad sacri fontis baptismum sponte convolabant ministrantibus iis quos S. Gregorius præferebat.

	OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.	PATRIAR- CHA
			Diocle- tianus	Sapor	Tirida- tes	S. Gre- gorius
Antiochiæ xix episcopus Tyrannus.	271	306	17	16	16	
		307	18	17	17	1
Alexandriæ xvi episco- pus Petrus annis x.		308	19	18	18	2
		309	20	19	19	3
Primus annus Armeniorum ad con- ditionem Dei vocatorum. S. GREGORIUS, annis xxx. Decimo septimo regnan- tis Tiridatis anno sanctus Gregorius thronum S. Thad- dei Apostoli insidet.						

OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.	PATR.	
		Constan- tinus	Sapor	Trida- tes	S. Gre- gorius	
CONSTANTINUS, annis xxxiv.						
	Hoc anno sancti Præcur- soris <i>ædes</i> edificata est, diolumque Claci cœno- bium, quod S. Gregorius condidit adveniens episco- pus Cæsarea allatis indem ejusdem Præcursoris reliquis ibique collocatis.	272 311 312 313	1 2 3 4	20 21 22 23	20 21 22 23	4 5 6 7
	Romæ xxix episcopus Eusebius, tum xxx Milia- des.					
	Hoc anno Constantinus Byzantium ampliavit, eod- demque Romanum impe- rium transtulit, atque ur- bem de nomine suo Con- stantinopolim dixit.	273 314 315	5 6	24 25	24 25	8 9
	Alexandriæ martyrium Petri; cujus excepit episco- patum xvii Achilles men- sibus vii.	316 317 318	7 8 9	26 27 28	26 27 28	10 11 12
	Agathangelus Tiridatis regis diligens librarius a secretis.					
	Alexandriæ episcopus viii Alexander annis xv.	319 320 321	10 11 12	29 30 31	29 30 31	13 14 15
	Romæ episcopus Silve- ster.					
	Arii cum Alexandro con- tentio.	275 322 323 324 325 326 327	13 14 15 16 17 18	32 33 34 35 36 37	32 33 34 35 36 37	16 17 18 19 20 21
	Hierosolymorum episco- pus Marcianus; deinde Sym- machus; deinde Cyrillus, cujus etate erux apparuit. Post vicessim Constanti- ni annum dicti sunt Græcorum et Romanorum reges, quia Constantinopoli regnarunt.	328 329	19 20	38 39	38 39	22 23
	HIC FINIS CHRONICORUM EU- SEBII LIBROBVM.					
	Sancta synodus Nicæna Patrum trecentorum et octo- decim. Ad Nicænam syno- dum S. Gregorius et Trida- tes miserunt legatum suum Aristacem.	277 330 331 332 333 334 335 336	21 22	40 41	40 41	24 25
	S. Gregorius eum in Manie speum cessisset, publice interdum ob gregem suum in fide confir- mandum regionem invisebat. Verum ubi Aristacæ a Nicæna synodo reversus est, ille jam nemini conspiciendum se dedit: cumque compluribus annis ibidem vitam produxisset, moriens demum inter angelorum choros delatus est. Pastores autem cum S. Gregorium defunctum deprehendissent, nec hominem agnovissent, ibidem eundem tumulo mandaverunt. Sed demum multis post annis res divino nutu patefacta est solitario homini, cui nomen Carnico, sanctique reliquie in Thordanum oppidum delate sunt.					
	NERSEHUS, annis ix.					
	ARISTACES, annis vii.					
	Valde bestus Constantinus ad quietem concessit die xxii mensis Maii, qui est Ahecan.	280 337 338 339 340 341 342 343	28 29 30 31 32 33 34	4 5 6 7	47 48 49 50 51 52 53	1 2 3 4 5 6 7
	Archelaus S. Aristacem, qui se reprehenderat, in provincia Zophia interemit.					
	CONSTANTIUS, CONSTANS et CONSTANTINUS filii Constantini, annis xxv.					
	VERTHANES, annis xv.					
	Sanctæ crucis revelatio Hierosolymis, episcopatum gerente Cyrillo.	344 345	1 2	8 9	54 55	1 2

OLYMP.	CHRISTI	ROM.	PERS.	ARM.	PATR.	
		CONST. Constantinus et Constantinus	Ormiz- das	Trida- tes	Ver- thanes	
ORMIZDAS, annis iii.						
	Post obitum Tiridatis Sa- natruces in Aluana regio- nis S. Gregoriusum letho dedit Verthanas majorem natu filium, equis suppo- situm in campo Vatuensi. Sancti autem viri reliquie inde translate sunt in Ana- rasum oppidum.	281 346	3	1	56	3
	Potentissimus rex Tirida- tes veneno sibi a militibus suis propinatio obiit. Ex eo tempore res Armeniorum in pejus ferri coeperunt.					
CHOSROES, annis ix.						
	Extincto Tiridate, per- turbatio consecuta est con- fictusque præfecturarum. Tandem opera magni Ver- thanis ferente auxilium Constantio Cæsare, regnum capessit Chosroes Tiridatis filii, virtutibus patri im- par.	347 348	4 5	2 3	1 2	4 5
	SAPOR, annis lxxii.					
	Initium ducenarii, ut ap- pellatur, cycli Andree. Jacobus admirabilis Ni- sibus episcopus hac tem- pestate forebat.	282 349 350 351	6 7 8	1 2 3	3 4 5	6 7 8
	S. Verthanes, licet pro- cerum insidias sepe appe- tuit, sua tamen morte obit.					
	TIRANES, annis xiii.					
	Hoc tempore liber Arle- monis confectus dicitur.	352 353 283 354 355	9 10 11 12	4 5 6 7	6 7 8 9	9 10 11 12
	JUSICIDUS, annis vi.					
	Sanctum Jusichium item- que Daniele presbyterum occidit Tiranes, Jusichius atque Gregorius fratres erant, Verthanes scilicet ge- niti.	356 357 284 358 359 360 361 285 362 363 364	13 14 15	8 9 10	1 2 3	13 14 15
	Tiranes rex noster Ju- liano Cæsari obviam pro- gressus est, Persarumque copias adortus: eos in lu- gam conjecit, presidioque profligato, eundem Julia- num trans Euphratem cum exercitu duxit: quam ob rem honestissime ab eo tractatus est.					
	PHARNESEHUS, annis v.					
	JULIANUS anno i, mensibus que vii.					
	ARSACES, annis xxx.					
	IOVIANUS, mensibus vii.					
	NERSES, annis xxxii.					
	Sanctus Neres universos Ecclesie ordines bene decenterque instauravit. Ipse vero natus erat Athanagine nepote Jusichii, qui rursus nepos erat S. Gregorii.	287 370	1	22	2	1

OLYMP.	CHRISTI	ROM. CONST.	PERS. Sapor	ARM. Arsaces	PATR. Nerses	
VALENTINIANUS et VALENS, annis xi.						
						Arsaces venationi operam dans dolo necat Gneum fratris sui filium, atque huius uxorem Pharasomam, matrimonio sibi adiungit; haec autem Olympiadi priori Arsacis uxori majestatem reginae invidens, indigni ejusdem sacerdotis ministerio usa venenum medicamento vitae admiscens eandem vitam spolavit.
						288 373 3 25 4 4
						374 4 26 6 5
						375 5 27 7 6
						376 6 28 8 7
						377 7 29 9 8
						289 378 8 30 10 9
						379 9 31 11 10
						380 10 32 12 11
						381 11 33 13 12
GRATIANUS, annis v.						
						290 382 1 34 14 13
						383 2 33 15 14
						384 3 36 16 15
						385 4 37 17 16
						291 386 5 38 18 17
THEODOSIUS MAGNUS, annis xxv.						
						387 1 39 19 18
						388 2 40 20 19
						389 3 41 21 20
						Plurima beneficia a magno Theodosio collata feruntur praesertim in Armenios. Nam et sanctum Nerses ab exilio reductum ad se vocavit, multoque honore prosecutus est: donec vera rectaque fides tandem aliquando in synodo innotuit.
						292 390 4 42 22 21
						391 5 43 23 22
						392 6 44 24 23
						393 7 45 25 24
						293 394 8 46 26 25
						395 9 47 27 26
						396 10 48 28 27
						397 11 49 29 28
						294 398 12 50 30 29
PAPUS, an. vii.						
						399 13 51 1 30
						Arsaces ritu Sanlis vitam sibi ipse exhaurit, diemque supremum obiit in arce cui cognomentum Oblivio in Chusitania. Regnum autem filius ejus Papius adit.
						Meruzanes Arzeruni ab Arsace deficiens, fidemque Christianam deserens, Persarum opem implorat ut Armeniae scepro potiat. Itaque Persicarum copiarum dux factus in Armeniam irumpit, multasque clades in patria nostra edit: donec, ingenti pugna in Ziravo campo consenta, captivus a magno equite Sembato, diroque supplicio perit.
						400 14 52 2 31
						401 15 53 3 32
						295 402 16 54 4 33
						S. Nerses potione lethifera necat Papius.

OLYMP.	CHRISTI	CONST.	PERS. Sapor	ARM. Papius	PATR. Sciahacus	
SCIAHACUS, annis v.						
						403 17 55 5 1
						404 18 56 6 2
						405 19 57 7 3
						Papum atroci supplicio mulctat Theodosius, regemque loco ejus constituit quemdam de genere Arsacidarum Varazdatem.
						296 406 20 58 1 4
						407 21 59 2 5
VARAZDATES, annis iv.						
						408 22 60 3 1
						409 23 61 4 2
ZAVENUS, annis iv.						
						410 24 62 1 3
						411 25 63 2 4
ARSACES et VALARSACES, annis iv.						
						Admirabilis Joannes Chrysostomus hac tempestate episcopatum Constantino-politano urbis tenebat.
						297 410 24 62 1 3
						411 25 63 2 4
ARGADIUS et HONORIUS, anno xxvi.						
						412 1 64 3 1
						413 2 65 4 2
						Gregorum Persarumque reges bifariam Armeniam secant Arsacis aetate, qui sedem fixit prope fines Graecorum. Itaque Arsaces quidem ditone tenuit occidentem Armeniae plagas; Sapor autem partem ejusdem orientalem regem fecit Chosroem Arsacidam.
						298 414 3 66 1 3
						415 4 67 2 4
						416 5 68 3 5
S. ISAACIUS, annis li.						
						417 6 69 4 1
						299 418 7 70 5 2
						S. Isaacum magni Nersis filium substituit Chosroes in patriarchalem Armeniorum sedem.
						Mesrobes Hasei Taronie in oppido natus, apud magnum Nerses alitur atque eruditur: deinde aulae regiae a secretis constituitur. Sed demum corporali honore contempto, solitariam vitam sectatur, plebique edocenda per sacrorum librorum enarrationem vacat: qua in re non modicis difficultatibus conflictatus, consilium cepit proprias Armeniae linguae literas excogitandi, ut divina scilicet biblia accuratissime interpretaretur. Hactenus enim in rebus aulicis Persicae litterarum formas adhibebant Armenii, in ecclesiasticis Graecae et interdum Syriaticae.
						419 8 71 1 3
						420 9 72 2 4
VERAMSABUHUS, annis xxi.						
						421 10 1 3 5
						422 11 2 4 6
						423 12 3 5 7
ARTASIRES, annis iii.						
						300 424 13 1 6 8
						425 14 2 7 9
						426 15 3 8 10
VERAMUS, idemque GERMANUS, annis xi.						
						424 13 1 6 8
						425 14 2 7 9
						301 426 15 3 8 10
						Beatus ille Mastosius, idemque Mesrobes, cum magno Isaaco litterarum formas a Daniele excogitatas non sine aliis sociis perfectius elaborant, anni-que intervallo his divinitus

	OLYMP. CHRISTI	CONST.	PERS.	ARM.	PATR.	
		Arcadius et Honorius	Veramsabuhus	Veramus Germanus	S. Isaacus	
	427	16	4	9	14	datis formis operam impendunt, et sacra biblia diligentissime interpretantur.
	428	17	5	10	12	
	429	18	6	11	13	
302	430	19	7	12	14	
	431	20	8	13	15	Discipuli Athenas, Byzantium Alexandrianque mittuntur.
	432	21	9	14	16	
	433	22	10	15	17	
303	434	23	11	16	18	Magnus Isaacus Clesiphontem percipit, indeque non sine honorificentia dominique ab Artasire Persarum rege collatis regreditur.

ISDIGERDES, annis x.

	435	24	1	17	19
	436	25	2	18	20
	437	26	3	19	21

THEODOSIUS Junior, annis xxxiv.

	438	1	4	20	22	
304	439	2	5	21	23	Veramsabuhus pie diem supremum obiit. Deinde regnabat frater ejus Chosroes anno uno. Tum Sapor Persa Isdigerdis filius, quem idcirco pater Armenis praefecit, ut hos pedentim ad Aramazdis sacra pertineret, atque a fide et societate Graecorum abduceret.
	440	3	6	1	24	
	441	4	7	1	25	
	442	5	8	2	26	
	443	6	9	3	27	
	444	7	10	4	28	Carina urbs conditur.

VERAMUS, annis xxi.

ANARCHLE annus unus.

	445	8	1	1	29
--	-----	---	---	---	----

ARTAXES, qui et ARTASIRES, annis vi.

	446	9	2	1	30	Hic Artaxes, a Persis dicitur Artasires, juvenilli aetate moribusque perditis, generis Arsacidarum extremus fuit.
	447	10	3	2	31	
	448	11	4	3	32	
	449	12	5	4	33	
	450	13	6	5	34	
306	451	14	7	6	35	

Hic denique deletum est regnum *Armeniacum* Arsacidarum, itemque patriarchatus de genere S. Gregorii. Etsi enim S. Isaacus annis adhuc xvi superfuisset, suaeque egregia doctrina in Armenia nostra refulsit, res tamen sub impiis praefectis Persis procuratoribus erant. Nimirum loco regis Artasiris praerat Vehmirsapor, et pro S. Isaaco malevolus Sormacus, qui mansit anno uno; deinde deterior eo Barchisius annis tribus; post hos improbius utroque Samuel quidam annis vii. Sed enim nos horum tempora in interregni loco ponemus, ne canonis ordo in perturbationem incurrat: quin imo S. Isaaco ascribemus post annum ejus quintum et tricesimum serie protracta usque ad inceptam Vardani praefecturam.

INTERREGNUM, annis xii.

	452	15	8	1	36
	453	16	9	2	37
308	454	17	10	3	38

	OLYMP. CHRISTI	CONST.	PERS.	ARM.	PATR.	
		Theodosius junior	Veramus	Interregnum	Isaacus	
	455	18	11	4	39	
	456	19	12	5	40	Beatus Alanus ex illustri gente Arzeruniorum juvenili aetate caducam saeculi gloriam flocci faciens secutabatur coelestem, seque literis excolendis spiritum libusque exercitiis impendebat.
	457	20	13	6	41	
	458	21	14	7	42	
	459	22	15	8	43	
	460	23	16	9	44	
	461	24	17	10	45	
310	462	25	18	11	46	Rursus propter Flavianum altera Ephesi synodus vicesimo quarto anno post primam, extincto jam Cyrillo Alexandrino.
	463	26	19	12	47	
	464	27	20	13	48	

VARDANUS, annis xvii.

	465	28	21	1	49	A Veramo summus constituitur Armeniorum praefectus Vardanus.
--	-----	----	----	---	----	--

ISDIGERDES, annis xix.

	466	29	1	2	50
311	467	30	2	3	51

Hic explicit historia Armeniorum a Mose conscripta.

Post obitum S. Isaaci sedem ejusdem episcopalem occupat Josephus discipulus annis duobus, comprobante Mesrobe, qui anno eodem mortem cum vita commutavit.

JOSEPHUS, annis ii.

	468	31	3	4	1
	469	32	4	5	2

GIUDIUS, annis xv.

	470	33	5	6	1	Giudius S. Isaaci discipulus fuit e Taia provincia, oppido Arahezo.
312	471	34	6	7	2	

MARCIANUS, annis v.

	472	1	7	8	3	Eznichius et Corion nosstrorum interpretum discipuli.
	473	2	8	9	4	SS. Vardanorum labores sub Isdigerde, quos huculentio stylo conscripsit doctissimus inter interpretum discipulos beatus Elias.
	474	3	9	10	5	SS. Leontianorum a Persis caedes duobus post praedicta annis.
	475	4	10	11	6	
313	476	5	11	12	7	

LEO MAGNUS, annis xvii.

	477	1	12	13	8	Mambræus Mosis frater in Armeniam revertitur. Idem tertius philosophus esse perhibetur.
	478	2	13	14	9	
	479	3	14	15	10	
	480	4	15	16	11	
	481	5	16	17	12	

ARMENIORUM OBRENDITA ET INTERREGNUM, annis vi.

	482	6	17	1	13	
	483	7	18	2	14	
	484	8	19	3	15	

PEROZES, annis xvii.

	485	9	1	4	1	JOANNES MANDAGUNUS, annis xii, ex Arsamnina provincia, oppido Zachnodo.
	486	10	2	5	2	
316	487	11	3	6	3	

	OLYMP. CHRISTI	CONST.	PERS.	ARMEN.	PATR.	
		Leo Magnus	Perozes Pabghe-Magnus	Magnus Mandanus	Joannes gungius	
MAGNUS sive PABGHENUS, annis XIX.						
	488	12	4	1	4	
	489	13	5	2	5	Moses cognomento pater
David philosophus orbi	490	14	6	3	6	philologorum, qui rogante
inclaruit, oriundus Har-	491	15	7	4	7	Isaaco principe Bagratu-
chia provincia atque urbe	492	16	8	5	8	nio historiam Armeniorum
Herthia.	493	17	9	6	9	confecit.
ZENO, annis XIII.						
Zenoni in imperio socii	494	1	10	7	10	
aliquandiu fure Leo ju-	495	2	11	8	11	Sanctus Thathulius cum
nior et Basiliscus.	496	3	12	9	12	magiore natu fratre, rebus
Zeno libellum pro or-						omnibus pro Christo relic-
thodoxia scripsit duodecim						tis, Deo addicitur.
anathematum synodi Chal-						
cedonensis.						
BARGHENIUS, annis V, ex Van-						
						andae oppido Othmeso.
	497	4	13	10	4	
	498	5	14	11	2	
319	499	6	15	12	3	Beatus Carnicus sancti
	500	7	16	13	4	Gregorii reliquias in Manie
	501	8	17	14	5	specu reperit, quae mox
						Thordani collocatae sunt.
SAMUEL, annis V, e Beznuniae						
						urbe Arzghia.
Vahani Mamucunii res	502	9	18	15	1	
fortiter gesta contra Per-	503	10	19	16	2	
sas.	504	11	20	17	3	
	505	12	21	18	4	
321	506	13	22	19	5	
ANASTASIUS, annis XVII.						
VALARSACES, annis III.						
VAHANUS, annis XXXI.						
MUSEUS, annis VIII.						
Lazarus Pharpensis pres-	507	1	1	1	1	Museus e Cotiae oppido
byter, historicus et rhetor						Alabeno.
insignis.	508	2	2	2	2	Vahanus templa, praer-
	509	3	3	3	3	sertim cathedrae, instaur-
						rando exornavit. Idem Va-
						hanus Mamucunius Alanos
						obsidione pressit.
CAVATUS, annis VII.						
Anastasio et Zeno ortho-	322	510	4	1	4	
doxi habentur.		511	5	2	5	
		512	6	3	6	
	323	513	7	4	7	Armenii ab obedientia
		514	8	5	8	recedentes pugnam adver-
						sus Cavatum instrunt.
ISAAQUS, annis V, ex Harchiae						
						oppido Ulco.
	515	9	6	9	1	
	516	10	7	10	2	Cavatus Amidam cepit.
CIAMASPES, annis II.						
	517	11	1	11	3	
324	518	12	2	12	4	

	OLYMP. CHRISTI	CONST.	PERS.	ARMEN.	PATR.	
		Anasta-	Cavatus	Vaha-	Isaacus	
		eius		nius		
CAVATUS denuo, annis XVII.						
	519	13	1	13	5	
CHRISTOPHORUS, annis V.						
	520	14	2	14	1	Dominus Christophorus
	521	15	3	15	2	e Bagrevantiae oppido Ti-
325	522	16	4	16	3	rargio.
	523	17	5	17	4	
JUSTINUS, annis IX.						
	524	1	6	18	5	
LEONTIUS, annis II, ex Arberu-						
						nicae oppido Erasto minore.
	525	2	7	19	1	
326	526	3	8	20	2	
NERSES, annis IX.						
	527	4	9	21	1	Dominus Nerses Bagre-
						vantinus, e magno oppido
						Astaracho.
Solis universi defectus,						
quem consecuta est fames						
saevisima, cujusmodi nulla						
Armeniam unquam corrip-						
puit. Eadem ad Persidem						
quoque atque ad Assyriam						
pertinuit triennii fere spa-						
tio.	528	5	10	23	2	
	529	6	11	23	3	Mezezius Gnumiorum praef-
327	530	7	12	24	4	fecti nobilitate victorie ad-
						versus Hunnorum incur-
						siones.
Esdras Angelensis, Mosis	531	8	13	25	5	
episcopi Bagrevantini disc-	532	9	14	26	6	
ipulus, agmen rhetorum						
auxit.						
JUSTINIANUS, annis XXXVI.						
	533	1	15	27	7	
328	534	2	16	28	8	
	535	3	17	29	9	
CHOSROES, annis XLI.						
JOANNES, annis XV, e Gabelonae						
						oppido Synselnio.
	536	4	1	30	1	Vahanus Mamucunius pie
	537	5	2	31	2	mortem obiit. Eidem suc-
						cessit Vardus frater.
VARDUS, annis III.						
	538	6	3	1	3	
	539	7	4	2	4	
	540	8	5	3	5	
Chosroes Antiochia capta						
colonias indidem in Persi-						
dem transtulit, suoque no-						
mine insigniendas curavit.						
	541	9	6	4	6	
330	542	10	7	2	7	
	543	11	8	3	8	Post S. Gregorium annus
Horrenda hominum lues,	544	12	9	4	9	CCLII.
cui parem nemo novit, ab						
Occidentis regionibus ini-						
tium cepit.						
MEZEZIUS GNUNTIUS, annis XXX.						
	545	13	10	1	10	Fortis Mezezius, gente
	546	14	11	2	11	Gnuntius, pulsus hostibus,
331	547	15	12	3	12	praefectura potitus est.
	548	16	13	4	13	

APPENDIX AD EUSEBII CHRONICON.

OLYMP.	CHRISTI	CONST.	PERS.	ARMEN.	PATR.	ÆRE ARM.
		Justinia- nus	Chos- roes	Meze- zius	Joan- nes	
332	549	17	14	5	14	
	350	18	15	6	15	

MOSES, annis xxx.

Prodigia in Ostania Armeniorum, quibus permotus fidem amplexus est beatus Machozius.

551	19	16	7	1		
552	20	17	8	2		
553	21	18	9	3		

Hic post Christi natalia annus dñi expletus est, quo tempore Andree quoque cyclus ducentorum annorum absolvetur. Atque hinc æra Armeniorum protinus oborta ob ejusmodi causam. Cum ducentarii cycli extremum plenilunium in die xxv Martii incidere, initium autem die iv Aprilis fuisset, pergi ulterius haud poterat, propterea quod post diem xxv Martii ponenda fuisset dies xiii Aprilis, in quam nonum plenilunium incidebat: ideoque festa omnia, uti constat, et Calendarum rationes perturbantur. Tum demum ejus ætatis sapientes celebrato conventu æram Armeniorum condiderunt, ut paschale videlicet festum Domini et reliqua dirigerentur. Sed enim cum annis novem experti essent nondum se regulam satis firmam tenere, anno æræ decimo Oeas quidam solerti mente præditus invocatusque ab eo sagaces magnique ingenii homines cyclum de communi sententia constituerunt qui dicitur quingentorum annorum. Hæc æræ Armeniacæ origo est, quam nos ob tempora promptius exhibenda hosc in canones assumemus.

OLYMP.	CHRISTI	CONST.	PERS.	ARMEN.	PATR.	ÆRE ARM.
		Justinia- nus	Chos- roes	Meze- zius	Moses	annus primus
333	334	22	19	10	4	1
	335	23	20	11	5	2
	336	24	21	12	6	3
	337	25	22	13	7	4
	338	26	23	14	8	5
	339	27	24	15	9	6
	340	28	25	16	10	7
	341	29	26	17	11	8
	342	30	27	18	12	9
	343	31	28	19	13	10
	344	32	29	20	14	11
	345	33	30	21	15	12
	346	34	31	22	16	13
	347	35	32	23	17	14
	348	36	33	24	18	15

JUSTINUS, annis xrv.

Pax inter Justinianum et Chosroem composita, res universæ Ecclesiæ prospero cursu utebantur. Iberorum adversus nos schisma hic a nonnullis collocatur.

Nerses patricius, gente Armenius, in Græci imperatoris aula florebat.

Rursus hominum lues.

Hac ætate dissidia, pugnae, clades immanes, captivitates, direptiones, conclusiones, in carceribus, dira fames, pestis, aliæque multimodæ calamitates.

TYRANNI PERSO-SARACENI, annis xxxvi.

569	4	34	25	19	16	
570	2	35	26	20	17	
571	3	36	27	21	18	
572	4	37	28	22	19	
573	5	38	29	23	20	
574	6	39	30	24	21	
575	7	40	1	25	22	
576	8	41	2	26	23	
577	9	42	3	27	24	
578	10	43	4	28	25	
579	11	44	5	29	26	
580	12	45	6	30	27	

Armeniorum proceres Persici jugi impatientes, duce Vartho Vasaci Mamicunii filio in clientelam Græcorum se contulerunt.

SAMUELIS ANIENSIS SUMMARIUM TEMPORUM PARS II.

OLYMP.	CHRISTI	CONST.	PERS.	ARMEN.	PATR.	ÆRE ARM.
		Justi- nus	Chos- roes	Tyranni Perso- Saraceni	Abra- hamus	
340	381	13	46	7	1	28
	382	14	47	8	2	29

ABRAHAMUS, annis xxiii.

Abrahamus antea episcopus Rhestuniorum ex eadem provincia, oppido autem Alphanio.

TIBERIUS, annis v.

583	1	48	9	3	30	
-----	---	----	---	---	----	--

ORMIZDAS, annis xii.

Turbæ novæ ob Chalcedonense concilium.

584	2	4	10	4	31	
585	3	2	11	3	32	
586	4	3	12	6	33	
587	5	4	13	7	34	

MAURICIUS, annis xx.

Mauricius Græcarum copiarum dux, gente Armenius, in imperium succedit.

588	1	5	14	8	35	
589	2	6	15	9	36	
590	3	7	16	10	37	
591	4	8	17	11	38	

Verthanes atque Gregorius doctores ad Græcos profecti sunt: cum autem concordiam constituere non potuissent, cum execratione redierunt.

Hac ætate Syri quidam circulatores in Armeniam delati ut Nestoris sectam studiosè propagarent, anathemate expulsi sunt. Nonnulli tamen iis adhæserunt, hiq; fallaces eorumdem libros interpretati sunt, videlicet Cortosacium, Cyriacosacium, Pauli visionem, Adami penitentiam, Diathocem, Pueritiam Domini, item Sebium, Botryonem benedictionis, patentes codices, enarrationem Evangelii Manetis. Verum quicumque his fidem adhiberunt, anathemate percussi sunt.

Manifestum schisma.

592	5	9	18	12	39	
593	6	10	19	13	40	
594	7	11	20	14	41	
595	8	12	21	15	42	

CHOSROES, annis xxxvii.

Sembatus Bagratinius plurimis preliis contra hostes Chosrois feliciter patris, honores a Chosrois retulit, atque Hyrcania præfectura ornatus est: ad quam profectus reperit in Sagastania Armenios captivos lingue suæ scriptæque litteraturæ jam immemores: quorum excolendorum studiosus dedit operam ut a patriarcha Armeniorum crearetur episcopus ejus loci Habelus quidam. Eam vero diocesim cathedræ S. Gregorii esse voluit.

596	9	1	22	16	43	
597	10	2	23	17	44	
598	11	3	24	18	45	
599	12	4	25	19	46	
600	13	5	26	20	47	
601	14	6	27	21	48	
602	15	7	28	22	49	
603	16	8	29	23	50	

OLYMP.	CHRISTI	CONST.	PERS.	ARMEN.	PATR.	ÆRÆ
	Mauri-	Chos-	Ty-	Joan-		ÆRÆ
	cius	roes	ranni	nes		ARM.
JOANNES e Gogotiæ oppido Bagariano, annis xxvi.						
	604	17	9	30	1	51
	605	18	10	31	2	52
346	606	19	11	32	3	53
	607	20	12	33	4	54
PHOCAS, annis viii.						
	608	1	13	34	5	55
	609	2	14	35	6	56
347	610	3	15	36	7	57
tyrannis interecone sublatis, nempe Gih- Burzeno, Gih-Vesnasbohene, Gih-Vezonmi- rhano et reliquis Perso-Saracenis, imperat. DAVID SAHARUNUS, annis xxx.						
	611	4	16	1	8	58
	612	5	17	2	9	59
348	613	6	18	3	10	60
	614	7	19	4	11	61
	615	8	20	5	12	62
HERACLIUS, annis xxxi.						
	616	1	21	6	13	63
	617	2	22	7	14	64
349	618	3	23	8	15	65
	619	4	24	9	16	66
	620	5	25	10	17	67
	621	6	26	11	18	68
	622	7	27	12	19	69
	623	8	28	13	20	70
	624	9	29	14	21	71
350	625	10	30	15	22	72
	626	11	31	16	23	73
	627	12	32	17	24	74
351	628	13	33	18	25	75
	629	14	34	19	26	76
COMITAS, annis viii, ex Aragaziæ oppido Alzio.						
	630	15	35	20	1	77
	631	16	36	21	2	78
352	632	17	37	22	3	79
CAVATUS, anno i.						
	633	18	1	23	4	80
ARTASIRES, annis ii.						
	634	19	1	24	5	81
353	635	20	2	25	6	82

OLYMP.	CHRISTI	CONST.	PERS.	ARMEN.	PATR.	ÆRÆ
	Hera-	Horis-	David	Comi-		ÆRÆ
	clius	dus		tas		ARM.
HORIANS, anno i.						
	636	21	1	26	7	83
CHOSROES, anno i.						
	637	22	1	27	8	84
PARDORMUS et ZARMOCHTES, anno i.						
CHRISTOPHORUS, annis ii. Hic nobili Apahuniorum gente ortus, religio- nis in primis amans, cum prævos proced- rum nostrorum mores frustra emendare stu- duisset, duobus an- nis post, relicta se- de, monasterium sibi prope oppidum Ulo- siam struxit, ibique usque ad obitum mansit in secessu.						
	638	23	1	28	1	85
ISDIGERDES, annis xii.						
	639	24	1	29	2	86
ESDRAS, annis ix, e Nighiæ provinciæ Pharaznocerta.						
	640	25	2	30	1	87
THEODORUS RHESTINIUS, annis xv.						
	641	26	3	1	2	88
	642	27	4	2	3	89
355	643	28	5	3	4	90
	644	29	6	4	5	91
	645	30	7	5	6	92
356	646	31	8	6	7	93
CONSTANTINUS, annis iii.						
	647	1	9	7	8	94
	648	2	10	8	9	95

Heraclius Horia-
num Persis regem
imponit, cruce salu-
tifera ab eo vicissim
recepta. Hunc tamen
sui milites interfece-
runt.

Varaztirozes prin-
ceps Bagratunius
Sembati filius in-
genti honore affectus
a Chosroe regredi-
tur in Armeniam.

Bellum Arabicum.

Cum Heraclius
concilium in urbe
Carina congregavis-
set, Esdras Arme-
norum patriarcha in
Chalcedonensi con-
troversia consensit,
cujus rei præmium
retulit tertiam pro-
vinciæ Colbensis par-
tem universanque
Alesiam, quas terras
Greci a nostrorum
patriarcharum die-
cesi abstraxerant.

Per hosce dies inclaruit falsi prophete Saracenorum manifestatio, Cerinthi atque Arianorum
assede, cui nomen Mahumetus, gente Ismaelite, filii Agaris, qui præceptore suo est solitario
viro quodam, nomine Bechira, secta Ariano, Sinai deserti incolæ: quem in locum videlicet con-
fluentes *Ismaelita* numero aucti sunt, ex quo tempore Sara ancillam suam Agarem expulit.

Constantino Heraclii filio regnante capta a Saracenis Devina, ut quidam ait historicus, interfecta
sunt festo die Epiphaniæ in Sancti Sergii sede duodecim millia hominum, ita ut cesorum sanguine
sacra mensa et baptismatis fons redundarent: abducta vero in captivitatem sunt plus triginta
quinque hominum millia. Mox corpora eorum, qui hoc bello ceciderant, collegit Neres patriar-
cha, atque in eadem sacra adeo, quam refecit, collocanda curavit.

Jam vero Ismaeliticæ gentis rex eadem in urbe sedem fixit; primus quidem nomine Chalarthus,
de quo vaticinium sacra biblia cecinerant, fore scilicet ut Chalarthalabii populus gladius suos
crucior saturaret. Hic octo post annos obiit: successitque Amaranus annis xii. Sed enim ille Cha-
larthus Damascum usque progressus fuerat, et in Mesopotamia Amidam urbem infinita direptione
vastaverat. Exin tres duces alium alio dimiserat; in Greecis quidem provincias Jalum seu Joelom,
qui Grecorum septuaginta millia cecidit; in Persidem vero Othmanum Amiram Mavienumque

copiarum ducem, qui debellaverunt viginti mille Myrdatis milites, itemque Armeniorum ducem Museum cum suis equitibus: atque ita contigit ut Armeniis, Persis, Syris, Ægyptiis, Medis, Partis et Palæstinis potirentur.

Jam causa, quamobrem hi consecuti sunt dominatum, ejusmodi fuit. Princeps quidam Damascenæ regionis Sergius haud modica re mercatores Ismaeliticos spoliabat: Chalarthus autem, cum sepe de his injuriis expostulasset, nec ille ab ingenio decederet, ad extremum collectis gentis suæ pedestribus equestribusque copiis ter impressionem in hostem fecit, neque re sua tantum potius est, verum etiam aliena: quare et in Armeniam delatus, vi conabatur religiosam incolarum fidem subvertere.

Præterea Ismaelitarum rex predictus conspirantem secum nactus est quemdam nomine Mahumetum Ægyptiorum mercatorum principem. Hic legum Mosaicarum modico peritus, sed Arii Cerinthique sectæ addictus, qui regnum cælorum corporeum esse dicebat, in quo scilicet terrestrius cibus ventris inesset, itemque connubium post resurrectionem. Idem leges inter se contrarias docuit, antiqua scilicet et nova statuta, absurda comminiscens atque insolentia predicans, nimisque impudenter factus illud Abrahami corrumpens, quo jussum est: «Marem omnem apud vos circumcidetis octava die (*Genes. xxxiv. 15*):» ipse autem non mares tantum, verum etiam, prohi pudor! femellas: signaculum Domini federis violans. Statuit insuper ut aqua tantum lavaret perpetuo in fonte baptismatis: nullasque præterea absurdas ejusmodi et insanas risuque dignas consuetudines docuit.

Hunc Mahumetum cum sibi legislatorem et oraculum copiarumque ducem Saraceni præficerent annis xx, summo excidio debellaverunt Beznuniam, Aleovidiarum atque Taroniam. Quamquam postremo Mahumetum cum fideles oblutantes sectæ suæ cognovissent, edicto copiam fecit nominatim Armeniacis provinciis Christiano ritu utendi, atque, ut ita dicam, religionem quam sectabantur eisdem vendidit, vectigali imperato, nempe ut familiæ singulæ quatuor nummos, modios aridorum tres, hippoperam, cilicinumque funem persolverent. Hujus tamen tributis immunibus esse concessit sacerdotibus, nobilibus et equitibus. Atque Saraceni, posquam prolatis imperii finibus omnium potiti sunt, diei coperunt Amiralumumni. Jam post Mahumeti annos xx, dominati sunt Abubechirus, Othmanus et Omarus annis xxxviii.

Hæc tempestate imperium quoque Persarum, quod dicebatur Sasanidarum, sublatum est, postquam annis cccc perseveraverat: Persicum autem sceptrum coperunt Saraceni, qui dicti sunt Amiralumumni.

SARACENORUM AMIRALMUMNI.

Mahumetum annis xx; Abubechirus annis viii; Othmanus annis x; Omarus annis xx; Mavieus annis xii; Meruanus anno i; Jezithus annis iii; Abdelmelichus annis xxi; Velithus annis iv; Omarus annis ii; Ezithus annis vi; Heschemus annis xix; Velithus anno i; Meruanus annis viii; Abdla annis xii; Abdalaziz annis iii; Mahdis annis ix; Musis annis x; Harunus annis xxiii; Mahmetus annis v; Maimunus annis xxvii; Othmeretus annis ix; Harunus annis xviii; Ciaphares annis xi. Horum memoria perditione obruatur.

OLYMP.	CHRISTI	CONST.	PERS.	ARMEN.	PATR.	ÆRE ARM.
		Cons- tantinus	Isdi- gerdes	Theo- dorus	Ner- ses	

NERSES, annis xx, antea episcopus Daie cx eadem provincia.						
	649	3	11	9	1	96
CONSTANTIUS, annis xxviii.						
	357	650	1	12	10	2 97
ABUBECHIRUS, annis xiv.						
	651	2	1	11	3	98

OLYMP.	CHRISTI	CONST.	PERS.	ARMEN.	PATR.	ÆRE ARM.
		Cons- tantius	Abube- chirus	Theo- dorus	Ner- ses	

		652	3	2	12	4 99
		653	4	3	13	5 100
	358	654	5	4	14	6 101
		655	6	5	15	7 102
		656	7	6	16	8 103
		657	8	7	17	9 104
	330	658	9	8	18	10 105
		659	10	9	19	11 106

		660	11	10	20	12 107
		661	12	11	21	13 108
	360	662	13	12	22	14 109
		663	14	13	23	15 110

		664	15	14	24	16 111
--	--	-----	----	----	----	--------

MAVIEUS, annis xxii.

		665	16	1	25	17 112
--	--	-----	----	---	----	--------

HAMAZASPES, annis vii.

	361	666	17	2	1	18 113
		667	18	3	2	19 114
		668	19	4	3	20 115

ANASTASIVS, annis vi, oriundus Agurio ad Masisii radices.

		669	20	5	4	1 116
	362	670	21	6	3	2 117
		671	22	7	6	3 118
		672	23	8	7	4 119

Anastasius patriarcha magnum doctorem ad se vocat Ananiam ex oppido Aniensi, ut firmum apud nos Kalendarium, ejusmodi apud alias gentes est, adornaret; id quod solerti cura perfectum est. Sed enim cum idem synodi suffragis confirmandum esset, moritur interim dominus Anastasius: cujus successoribus rem negligentibus, in vetere ritu perseveratum est.

GREGORIUS, annis x.

		673	24	9	1	5 120
	363	674	25	10	2	6 121

ELIAS, an. vi.

		675	26	11	3	1 122
		676	27	12	4	2 123
		677	28	13	5	3 124

CONSTANTINUS filius Constantii, an. xiv.

	364	678	1	14	6	4 125
		679	2	15	7	5 126
		680	3	16	8	6 127

ISAACUS, annis xxiii.

		681	4	17	9	1 128
	365	682	5	18	10	2 129

NERSEHUS, annis iii.

		683	6	19	1	3 130
		684	7	20	2	4 131
		685	8	21	3	5 132

Schisma Paschatis causa. Urbis Erevanæ seditio, cujus accuratam descriptionem leges apud veteres historicos Sapuhium et Asolnibium. Devinam urbem itemque Petizium Greci inflammaverunt.

Cathedrale templum Artugii conditur, in eoque baptisate tingitur martyr Christi David, dictus antea Surhanus, Persica provincia oriundus, qui Christum confessus ligno suspensus est in urbe Deviana.

Nonnulli pro Elia scribunt Israelem annis viii.

Isaacus ante fuerat Rhodicorum episcopus, oriundus e Sophore oppido Armaseno.

Gregorio Mamiemo a Chaziris in bello ceso successit in Armeniorum prefecturam Nersehus Siracanus.